

Vlaamse Auteursvereniging
Te Boelaerlei 37
2140 Borgerhout
www.auteursvereniging.be

Inkomensonderzoek bij scenaristen in Vlaanderen

juni 2014

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Methodologie	3
3	Resultaten	4
3.1	Profiel van de scenaristen	4
3.1.1	Sociaal-economisch	4
3.1.2	Professioneel traject.....	6
3.1.3	Meest opvallende cijfers	8
3.2	Professionele activiteiten	10
3.2.1	Professionele activiteiten	10
3.2.2	Meest opvallende cijfers	11
3.3	Inkomsten.....	13
3.3.1	Inkomsten uit scenariowerk	14
	A. Honorarium en auteursrechten	14
	B. Subsidies en beurzen.....	16
	C. Prijzen en andere.....	19
3.3.2	Andere bronnen van inkomsten.....	20
3.3.3	Overzicht.....	21
3.3.4	Meest opvallende cijfers	22
4	Besluit	27
4.1	Meest opvallende cijfers	27
4.2	Aanbevelingen voor beleid en taken voor VAV en de Scenaristengilde	32
5	Lijst grafieken en tabellen	33
6	Bronvermelding	34

1 INLEIDING

Omdat kennis van het veld leidt tot appreciatie van het veld, startte VAV in 2009 een grootschalig onderzoek op naar het inkomen van literaire auteurs, vertalers, scenaristen en stripauteurs.

In maart 2011 stelde VAV de eerste resultaten van haar grote inkomensonderzoek bij literaire auteurs voor. Meer dan 100 auteurs gaven hiervoor zicht en inzicht in hun portemonnee. Ook de (financiële) situatie van Vlaamse literair vertalers werd in kaart gebracht. In december 2011 werden de resultaten van het VAV-inkomensonderzoek naar het inkomen van literair vertalers openbaar gemaakt, in 2013 volgden de illustratoren. De rapporten en de cijfers kunnen worden geraadpleegd op www.auteursvereniging.be.

Nu brengt VAV in kaart wie de Vlaamse scenaristen zijn, met hoeveel ze zijn, en hoe hun inkomen opgebouwd is.

Dit rapport kwam tot stand dankzij een toelage die de Vlaamse minister van cultuur, Joke Schauvliege, beschikbaar stelt via het Vlaams Fonds voor de Letteren en met de financiële steun van het Innovatie- en Ontwikkelingsfonds (IO) van Librius, de beheersvennootschap van de Vlaamse Boekuitgevers.

2 METHODOLOGIE

De respondenten voor dit onderzoek zijn Vlaamse scenaristen. Hun adresgegevens werden verzameld bij de Vlaamse Auteursvereniging (VAV), de Scenaristengilde en het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF), wat in totaal een lijst van 183 (vermoedelijk) actieve scenaristen opleverde.

Een online vragenlijst werd uitgestuurd naar deze Vlaamse scenaristen via de nieuwsbrieven van VAV en de Scenaristengilde. Op de facebookpagina van de Scenaristengilde werd ook een link naar de vragenlijst gepost. Een herinnering tot deelname werd begin september uitgestuurd, wederom via de nieuwsbrieven en facebookpagina.

VAV ontving uiteindelijk 61 ingevulde enquêtes (N=61), een respons van 33% ten opzichte van de 183 aangeschreven (vermoedelijk) actieve scenaristen.

In maart 2014 werden een aantal scenaristen gecontacteerd voor vervolggesprekken. 6 scenaristen werkten mee aan deze gesprekken, waar relevant, wordt hiernaar verwezen.

De percentages in de grafieken uit dit rapport zijn afgerond. Wanneer het totaal meer dan 100% bedraagt, zijn die afrondingen niet aangepast.

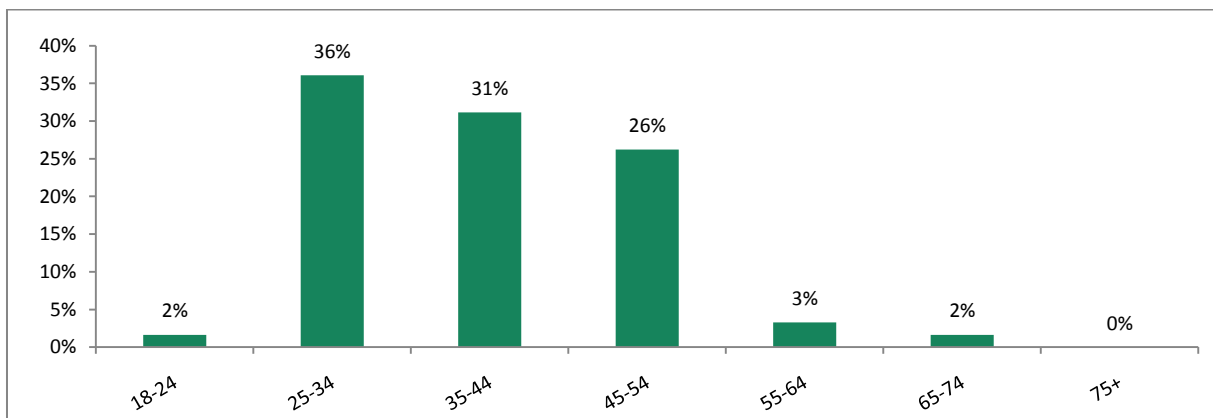
In hoofdstuk 3 worden de onderzoeksresultaten besproken, beginnend met het profiel van de respondenten (3.1), gevolgd door hun professionele activiteiten (3.2). Daarna komen de inkomsten aan bod (3.3). Hoofdstuk 4 bundelt de meest opvallende cijfers.

3 RESULTATEN

3.1 Profiel van de scenaristen

3.1.1 Sociaal-economisch

21% van de respondenten zijn vrouwen, 79% zijn mannen.¹ Hun **leeftijd** situeert zich vooral tussen 25 en 44 jaar, al denken geïnterviewde scenaristen dat vooral de generatie +40 jaar actief is. Niemand is ouder dan 74 jaar.

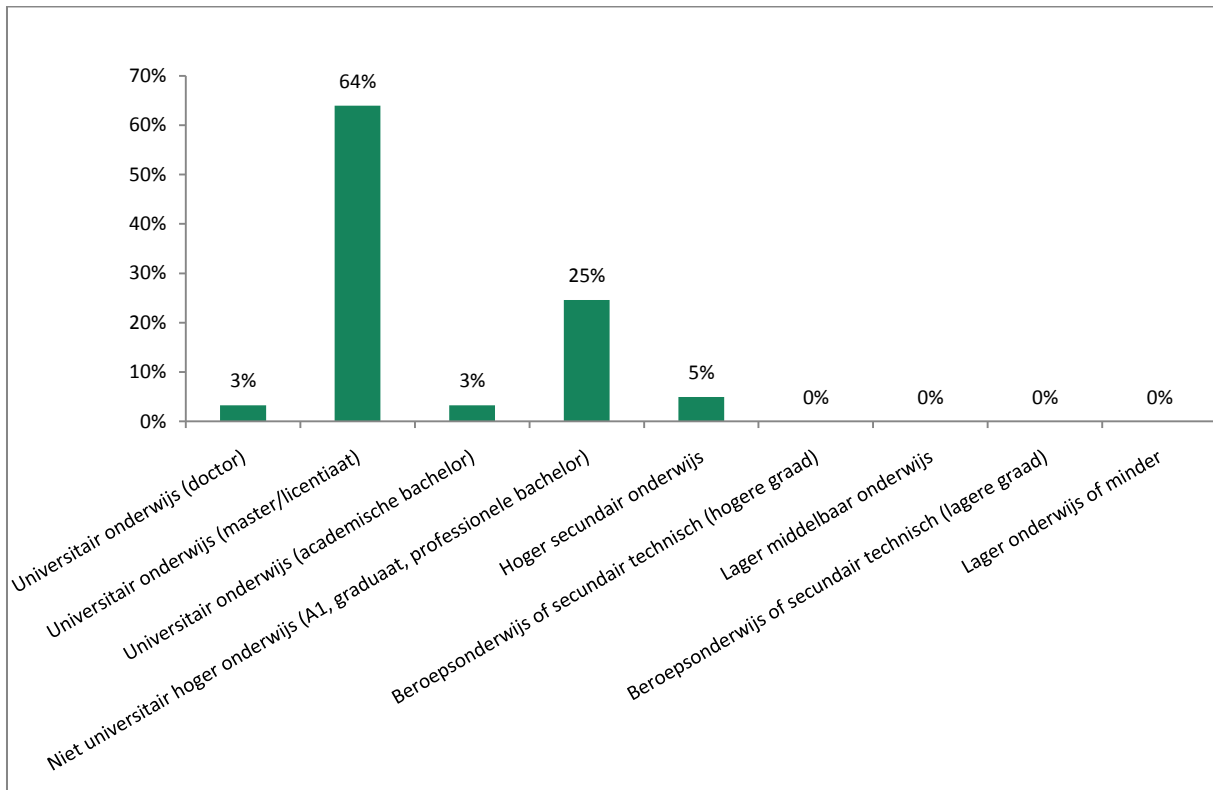
Grafiek 1: Wat is uw leeftijd?

Bijna drie kwart van de respondenten (70%) volgde een opleiding aan de universiteit, 25% ging naar de hogeschool. 64% genoot een opleiding in een audiovisuele richting, vaak aan het *RITS School of Arts* in Brussel, het *Hoger Instituut voor Dramatische Kunst van het Gemeenschapsonderwijs Antwerpen - studio Herman Teirlinck* in Antwerpen of *Sint-Lucas Beeldende Kunst* in Gent. Het gaat dan om algemene schrijfopleidingen, maar het eindwerk kan bijvoorbeeld wel een scenario zijn en de promotor van dat eindwerk kan een belangrijk referentiepunt worden bij (de start van) de professionele loopbaan.

Vorbereiding op de markt, zowel qua vakterminologie als zakelijke aspecten, ontbreekt in de huidige opleidingen, die vooral artistiek gericht zijn. De opleiding is wel noodzakelijk om een zeker metier aan te leren, maar de verfilming van het geschreven werk is een koppeling die zou ontbreken. De opleiding is wel noodzakelijk om contacten te leggen, en het blijft toch een referentiepunt voor een eerste opdracht. Verder beamen de geïnterviewde scenaristen dat men zelf proactief moet zijn en blijven, door bijvoorbeeld stages aan te vragen en mee te gaan volgen in writers rooms of een

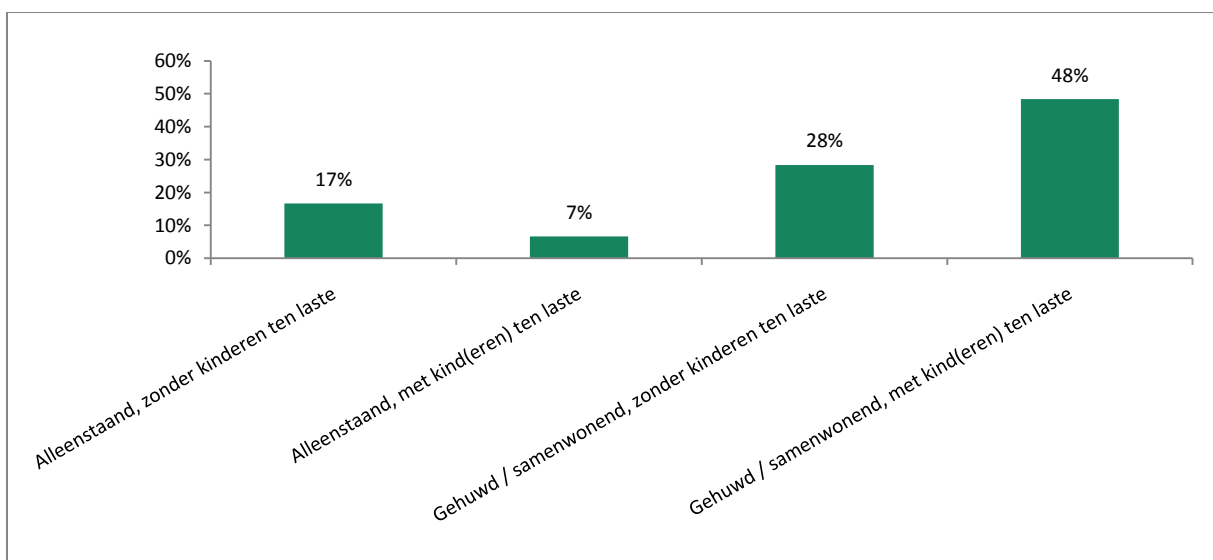
¹ Als gekeken wordt naar de volledige lijst mogelijke respondenten, is 23% vrouw, 77% man.

proefschrift te schrijven en voor te stellen aan zenders en/of productiehuisen. De beginfase van de scenaristencarrière is veelal een periode van investeren zonder noemenswaardige inkomsten.

Grafiek 2: Wat is uw opleidingsniveau?

76% van de respondenten heeft een partner, 48% heeft ook een of meer kinderen ten laste. 7% is alleenstaand met kind(eren) ten laste, een gezinssituatie die in vorige fases van dit onderzoek niet voorkwam. Dit verbaast geïnterviewde scenaristen niet, het lijkt hen (financieel) realistisch. 17% is alleenstaand, zonder kinderen ten laste.

Grafiek 3: Wat is uw gezinssituatie?

3.1.2 Professioneel traject

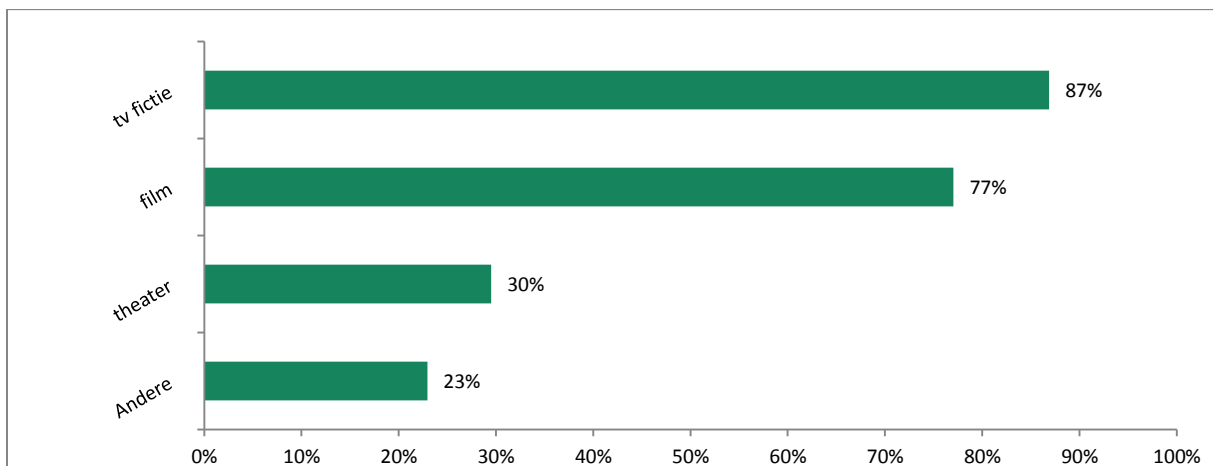
Een kwart van de respondenten (26%) staat aan het begin van haar of zijn loopbaan en kreeg nog geen opdracht. Voor de anderen startte hun loopbaan gemiddeld 10 jaar geleden. Sommigen zijn pas gestart, anderen zitten al meer dan 20 jaar in het vak.

Op dit moment is 90% van de respondenten actief als scenarist. De andere 10% heeft momenteel geen tijd door andere werkzaamheden, of heeft geen opdrachten in het vooruitzicht.

De lengte van de **loopbaan** is rechtstreeks gelinkt aan de leeftijd van de deelnemende scenaristen. Respondenten met een hogere leeftijd zijn gemiddeld langer aan het werk dan hun jongere collega-scenaristen. Men begint dus zelden aan dit vak op latere leeftijd, wat mensen uit het veld beamen. Anderzijds zegt dit alleen iets over hoelang men bezig is, en niet over hoe actief men is.

Gemiddeld maken de respondenten scenario's voor 2 verschillende **genres**, vooral tv-fictie (87%) en film (77%) worden genoemd. Een derde van de respondenten (30%) werkt voor het theater en 23% kruiste ook 'andere' aan, dit zijn dan bijvoorbeeld bedrijfsfilms, games, luisterspelen of publiciteit. Vooral het schrijven voor games lijkt een groeiende markt.²

56% vermeldt tv-fictie als primair genre, voor 34% is dat film. In dit eerste genre is er het meeste werk en ook de beste opbrengsten voor dat werk, het tweede is een opvallend hoog cijfer omdat dit voor velen een ambitie blijft, weinigen kunnen leven van alleen film. 11% werkt in de eerste plaats voor het theater – een relatief hoog cijfer, ook de geïnterviewde scenaristen hadden niet meteen veel zicht op dit deel van de markt.

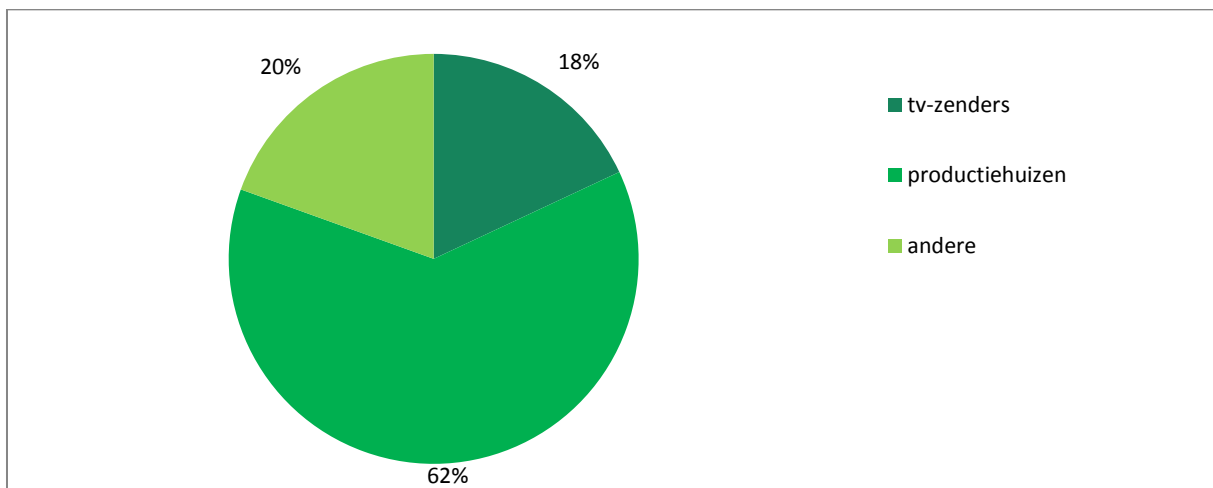
Grafiek 4: Voor welke genres maakt u scenario's? (meerdere antwoorden mogelijk, gemiddeld 2 antwoorden opgegeven)

² Zie ook het bestaan van een gamefonds bij het Vlaams Audiovisueel Fonds (3.3.1. B)

Respondenten die scenario's maken voor tv-fictie, verkochten er gemiddeld al zo'n 202. Het gemiddeld **aantal uitgevoerde/verkochte opdrachten** bij film ligt veel lager: 3, bij theater wordt dat gemiddeld 4 opdrachten. 'Andere' genres leverden gemiddeld 10 opdrachten op.

Gemiddeld duiden de respondenten 1,5 verschillende **opdrachtgevers** aan. 36% van de scenaristen uit dit onderzoek heeft al voor tv-zenders gewerkt, 74% voor productiehuisen. 31% werkte al voor 'andere' opdrachtgevers, dit zijn bijvoorbeeld scholen, amateurtheater of zichzelf wanneer eerst een scenario gemaakt wordt, en men het daarna gaat realiseren.

Aan de respondenten werd gevraagd wie de voorbije 5 jaar hun belangrijkste opdrachtgever(s) waren. Wanneer we kijken naar het totaal aantal opdrachten, blijkt dat 18% gebeurde in opdracht van tv-zenders, 62% in opdracht van productiehuisen en 20% voor andere opdrachtgevers.

Grafiek 5: Wie waren de voorbije 5 jaar uw belangrijkste opdrachtgevers?

Opdrachten bekomen gebeurt dikwijls via via. Omdat scenarioschrijven vaak teamwerk is, wordt er teruggerepen naar mensen die elkaar kennen en weten wat ze aan elkaar hebben zodat er zekerheid is over een goede samenwerking. In writers rooms komt men dus regelmatig dezelfde mensen tegen. Desalniettemin blijft netwerken heel belangrijk en moet je jezelf blijven bewijzen. Het kan bv. ook dat een uitgeverij een boek wil gaan verfilmen, daarmee naar een zender stapt en er vervolgens een scenarist gezocht wordt. Zelf met ideeën aankloppen bij zenders en productiehuisen gebeurt ook.

Geïnterviewde scenaristen bevestigen dat er momenteel een doembeeld bestaat over de toekomst, de markt zou wel eens in elkaar kunnen zakken omdat er de laatste jaren zoveel besteld werd door tv-zenders en productiehuisen. Dat wil zeggen dat er nu nog veel op het schap ligt wat gemaakt/uitgezonden kan worden. Bovendien zijn de reclame-inkomsten gedaald door uitgesteld kijken, en die inkomsten zijn dan weer nodig om nieuwe producties te kunnen maken. Anderzijds

heeft het grote aantal bestellingen van de voorbije jaren wel gezorgd voor een stijgend professionalisme van de sector.

De **Scenaristengilde** is de beroeps- en belangenvereniging van alle scenaristen in Vlaanderen. Ze komt op voor de rechten van de scenarist, organiseert workshops, lezingen en debatten en probeert ook voor momenten te zorgen waarop de scenaristen elkaar kunnen ontmoeten. De Scenaristengilde telt zo'n 120 leden, waarvan naar schatting een vijftigtal momenteel actief zijn als scenarist. 72% van de respondenten is lid bij de Scenaristengilde. 95% onder hen ervaart dit lidmaatschap positief en is tevreden. 5% vindt dat er ruimte is voor verbetering, bijvoorbeeld op vlak van slagkracht in het werkveld. Bij diegenen die geen lid zijn, overweegt 65% om zich aan te sluiten.

Er zijn ook een zestigtal aspirant-leden bij de Scenaristengilde; mensen die de ambitie hebben, maar weer afhaken na 1 of 2 projecten, mede door de onzekerheid die het vak biedt.

3.1.3 Meest opvallende cijfers

De scenaristen uit dit onderzoek zijn voornamelijk mannelijk (79%), en meestal tussen de 25 en 44 jaar. 70% volgde een opleiding aan de universiteit, veelal in een audiovisuele richting. De bestaande opleidingen zouden echter niet voldoende toegespitst zijn op de markt.

76% heeft een partner, 48% heeft ook een of meer kinderen ten laste. Er zijn ook 7% alleenstaande scenaristen met kind(eren) ten laste, een gezinssituatie die in de vorige fasen van dit onderzoek niet voorkwam.

90% van de respondenten is actief als scenarist, zij bekomen hun opdrachten meestal door zelf proactief in het veld te staan en een actief netwerk te onderhouden. Gemiddeld zijn de respondenten zo'n 10 jaar aan de slag. De lengte van de loopbaan is rechtstreeks gelinkt aan de leeftijd van de scenaristen, men begint dus niet op latere leeftijd aan dit vak.

Gemiddeld maken de respondenten scenario's voor 2 verschillende genres, vooral tv-fictie en film. De helft van de scenaristen uit dit onderzoek (54%) benoemt tv-fictie als primair genre, 34% werkt in hoofdzaak aan film. Het schrijven voor allerlei games lijkt een sterk groeiende markt.

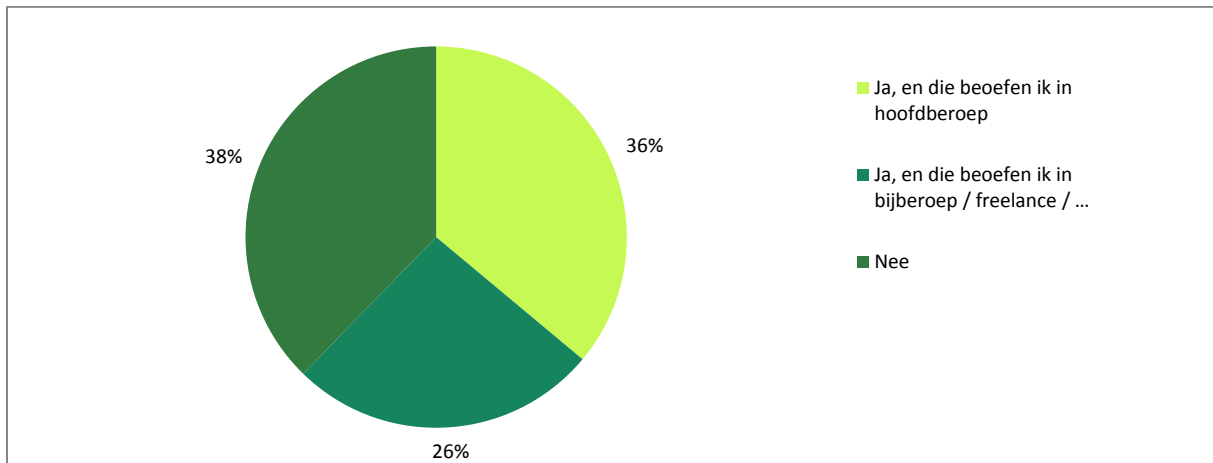
Tv-zenders en productiehuisen zijn de belangrijkste opdrachtgevers. 36% van de respondenten werkte al voor tv-zenders, 74% voor productiehuisen. Er bestaat echter wel een doembeeld over de toekomst: er ligt nog veel op het schap bij zenders en productiehuisen en bovendien zijn de reclame-inkomsten gedaald door uitgesteld tv-kijken. Die inkomsten zijn nodig om nieuwe producties te kunnen maken.

De **Scenaristengilde, de** beroeps- en belangenvereniging van alle scenaristen in Vlaanderen, telt zo'n 120 leden, waarvan naar schatting een vijftigtal momenteel actief zijn als scenarist. 72% van de respondenten is lid bij de Scenaristengilde, bijna iedereen ervaart dit lidmaatschap positief. Bij diegenen die geen lid zijn, overweegt 65% om zich aan te sluiten.

3.2 Professionele activiteiten

3.2.1 Professionele activiteiten

62% heeft andere beroepsactiviteiten naast haar of zijn scenariowerk. 36% doet dat in hoofdberoep, 26% in bijberoep of freelance. 38% beoefent geen ander beroep naast het scenarioschrijven.

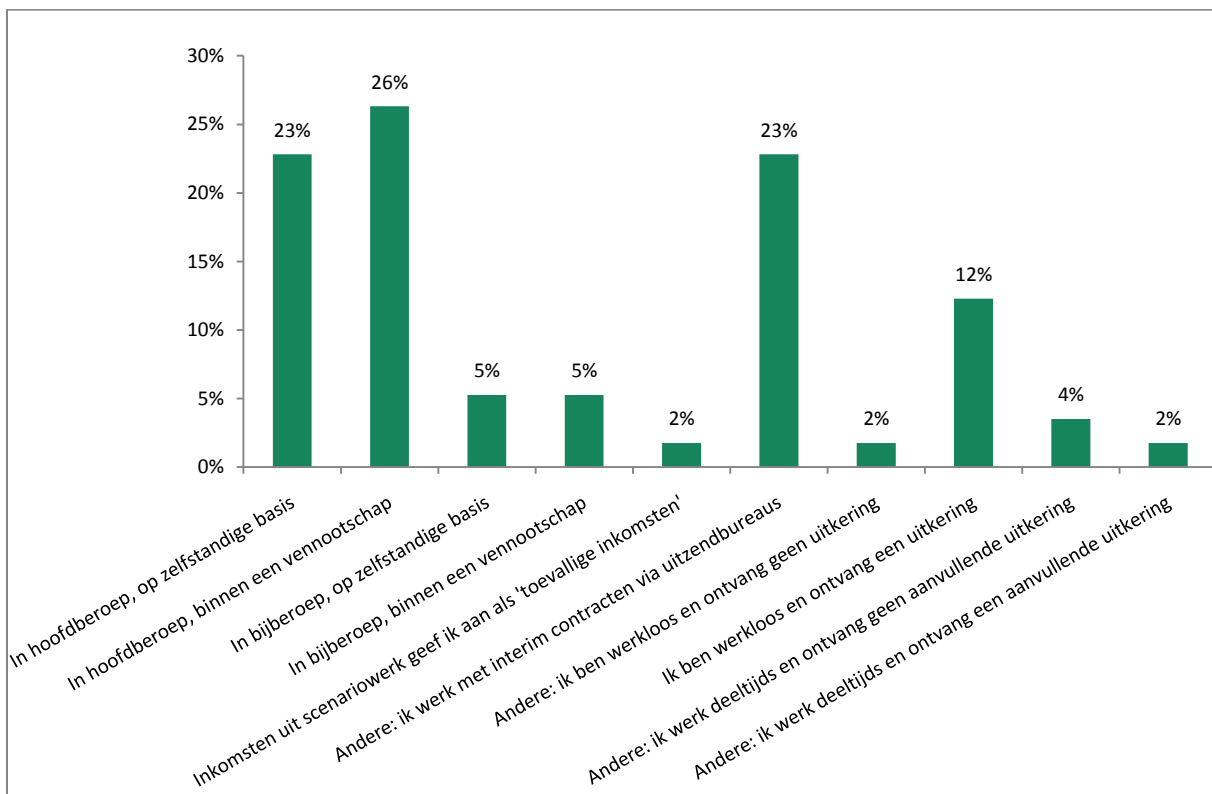
Grafiek 6: Oefent u nog andere betaalde beroepsactiviteiten uit naast uw scenariowerk?

Het meest aangenomen **sociaal statuut** is dat van zelfstandige in hoofdberoep (49%), 10% werkt als zelfstandige in bijberoep. Bijberoep komt opvallend minder vaak voor dan in vorige fases van dit onderzoek, geïnterviewde scenaristen beamen dat dit voor hun soort werk niet interessant is. Meestal werkt men onder een strakke deadline, en moet men snel en efficiënt werken. Bovendien wordt ook verwacht dat je te allen tijde beschikbaar bent voor meetings en brainstormsessies. Het is een fulltime bezigheid en daarom moeilijk tot niet te combineren met een andere job.

23% werkt met interimcontracten via uitzendbureaus. Dat lijkt veel, maar geïnterviewde scenaristen bevestigen dat dit een interessante manier van werken is, vooral voor scenaristen aan het begin van hun carrière die nog niet veel opdrachten en dus weinig inkomen hebben. Wanneer het begint te vlotten, kan dan toch de stap gezet worden naar een zelfstandig statuut. Een ander mogelijk voordeel van deze manier van werken is dat men kieskeuriger zou kunnen zijn naar welke opdrachten men aanvaardt.

Wanneer in de startjaren inkomsten uit scenariowerk onregelmatig zijn, kunnen die in de aangifte inkomstenbelasting aanvankelijk aangegeven worden als 'toevallige inkomsten', 2% maakt gebruik van deze regeling. Na enkele jaren zal de fiscus het 'toevallige' karakter verwerpen en deze inkomsten als 'baten van andere winstgevende activiteiten' gaan belasten alsook opleggen om het sociaal statuut van zelfstandige in bijberoep aan te nemen.

Inkomsten uit auteursrechten op scenariowerk worden in principe als ‘roerende inkomsten’ belast aan 15% mits die inkomsten lager zijn dan 54.890€ (voor inkomsten geïnd in 2012). Slechts 16% zegt inkomsten uit auteursrechten op die manier aan te geven – terwijl dit eigenlijk een standaard regeling is. Vermoedelijk werd de vraag door een aantal mensen verkeerd begrepen. Op inkomsten uit auteursrechten zijn geen sociale bijdragen verschuldigd. Aanvullend geldt op de eerste 14.640€ van zulke inkomsten een forfaitaire kostenaf trek van 50%, voor inkomsten tussen 14.641€ en 28.280€ een forfaitaire kostenaf trek van 25%. Dit fiscale tarief geldt enkel voor uitbetalingen aan natuurlijke personen. Inkomsten uit auteursrechten die uitbetaald worden via een vennootschap worden belast als beroepsinkomsten en verliezen het voordeelstatuut van roerende inkomsten.

Grafiek 7: Onder welk sociaal statuut beoefent u uw scenariowerk?

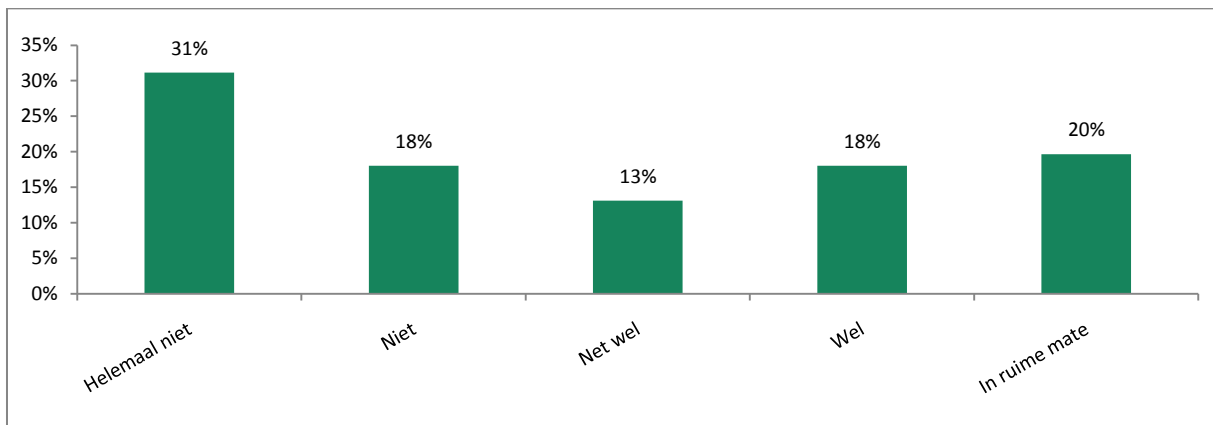
3.2.2 Meest opvallende cijfers

62% van de respondenten heeft **andere beroepsactiviteiten** naast het scenariowerk, 36% beoefent dit ander werk in hoofdberoep. Geïnterviewde scenaristen hebben niet veel zicht op deze groep mensen; de actieve groep scenaristen werkt voornamelijk als zelfstandige in hoofdberoep, net als 49% van de respondenten. 10% werkt als zelfstandige in bijberoep, een opvallend laag cijfer. Geïnterviewde scenaristen bevestigen dat dit geen interessant statuut is voor hun werk; met moet snel en efficiënt – en dus voltijds – kunnen werken. Werken met interim-contracten is vooral interessant voor scenaristen die aan het begin van hun carrière staan.

Inkomsten uit auteursrechten op scenariowerk blijven belast aan 15%, mits deze inkomsten lager zijn dan 54.890€ per jaar. 16% maakt gebruik van deze regeling, die alleen voor natuurlijke personen geldt, niet voor vennootschappen.

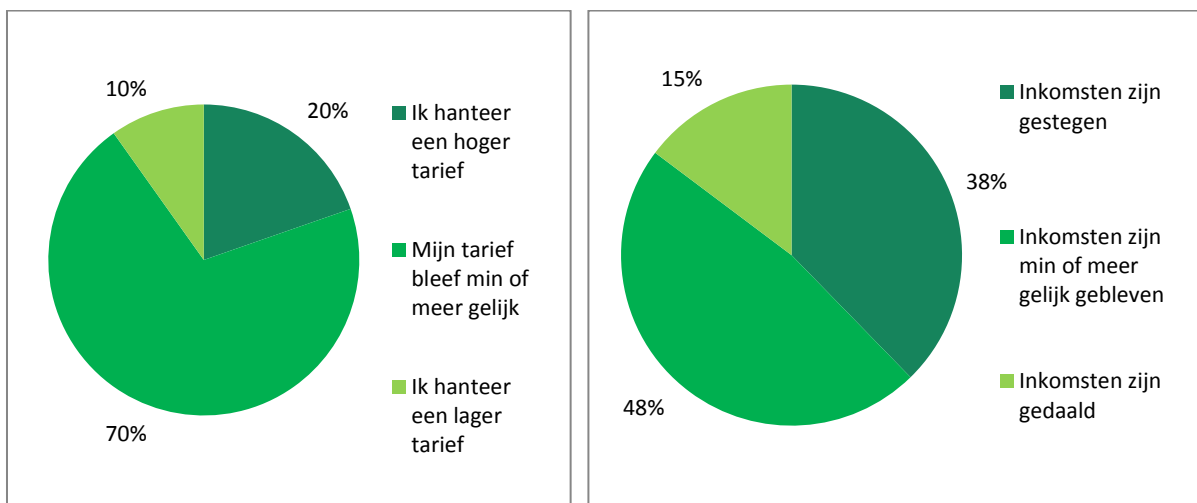
3.3 Inkomsten

49% van de respondenten kan naar eigen verklaring niet tot helemaal niet **rondkomen** met de inkomsten uit scenariowerk. Van die 49% die niet kan rondkomen, zegt 70% dat wel te willen. 51% van de scenaristen uit dit onderzoek kan wel leven van hun scenario-inkomsten, een vijfde (20%) geeft aan dat zij in ruime mate kunnen rondkomen.

Grafiek 8: Volstaat uw inkomen uit uw scenariowerk om rond te komen?

70% van de respondenten hanteert nog steeds min of meer hetzelfde **tarief** als 3 jaar geleden. Voor 15% zijn de inkomsten de voorbije 3 jaar gedaald. 10% zegt een lager tarief te hanteren als 3 jaar geleden. 38% merkt een stijging in hun inkomsten, terwijl 20% een hoger tarief hanteert. Geïnterviewde scenaristen merken op dat het bij die eerstgenoemde 38% vermoedelijk in de eerste plaats zal gaan over een toename in de hoeveelheid werk.

Grafiek 9, links: Hoe is uw tarief voor scenario-opdrachten geëvolueerd de voorbije 3 jaar?

Grafiek 10, rechts: Hoe zijn uw inkomsten uit uw scenariowerk geëvolueerd de voorbije 3 jaar?

3.3.1 Inkomsten uit scenariowerk

Er bestaat een modelcontract, maar dit zou volgens geïnterviewde scenaristen niet voldoende afgestemd zijn op de sector. Niet alle exploitatievormen worden vergoed, zaken als video on demand en het online gebeuren zijn daar bijvoorbeeld (nog) niet correct in opgenomen.

(Beginnende) scenaristen kunnen collega's aanspreken om een idee te hebben van gebruikelijke tarieven, anders kan makkelijk misbruik gemaakt worden van hun onwetendheid om prijzen te drukken. Alle zenders en productiehuizen weten wat de gangbare tarieven zijn, en weten dat scenaristen die al een tijdje in het vak zitten deze bedragen ook kennen. Zondagavond fictie bijvoorbeeld heeft een ander tarief als midweek fictie, terwijl comedy dan weer een hoger bedrag per minuut genereert omdat er meer werk verricht wordt voor een korter resultaat.

Het bepalen van het tarief hangt af van project tot project. Er kan met een dagprijs gewerkt worden, bv. bij brainstormsessies, terwijl langere projecten ook per maand gehonoreerd kunnen worden, of er kan meteen een totale projectprijs afgesproken worden.

Er is niet meteen sprake van druk om voor een te laag tarief een opdracht te aanvaarden, al zouden sommige scenaristen al eens onder de prijs werken voor een interessant project dat ze erg graag willen doen en/of omdat een bepaald project een gat in de agenda kan opvullen.

A. Honorarium en auteursrechten

80% (N=49) van de respondenten gaf een gemiddeld jaarlijks inkomen uit **honorarium** voor de voorbije 3 jaar: **d.w.z. het bedrag dat daadwerkelijk gefactureerd/ontvangen werd voor creatie en exploitatie, niet het netto bedrag dat men overhoudt na aftrek van belastingen etc.** Het gaat dus om een vaste som voor een bepaalde opdracht. Zij ontvingen jaarlijks gemiddeld 24.110€ (met een minimum van 220€ tot maximum zo'n 80.000€, de mediaan ligt op 20.000€). Scenaristen in hoofdberoep ontvingen gemiddeld 35.183€ per jaar, bij scenaristen in bijberoep wordt dat gemiddeld 9.900€ per jaar.

Als scenarist heb je een bepaalde marktwaarde in zoverre dat opdrachtgevers weten dat het afgeleverde werk niet herschreven zal moeten worden. Een beginnend scenarist kan om die reden minder betaald worden, wanneer er nog script doctoring aan te pas moet komen. Hierbij wordt een script nagekeken door een scenarist, min of meer vergelijkbaar met wanneer een redacteur een roman nakijkt. De verdeling van auteursrechten wordt dan wel weer moeilijker.

Voor elke opdracht wordt een contract opgesteld, dat de verschillende stadia van het scenarioproces omvat.³ De scenarist wordt na elk stadium betaald, maar dit impliceert ook dat het contract na elk stadium afgebroken kan worden. Zo'n contract omvat meestal ook niet hoeveel rewrites er kunnen worden gevraagd.

In een writers room krijgt de 'head writer' doorgaans hetzelfde honorarium als de andere scenaristen, maar de verdeling van de auteursrechten kan wel onderwerp van onderhandeling worden.

41% (N=25) van de deelnemende scenaristen gaf een gemiddeld ontvangen jaarlijks bedrag voor **auteursrechten via producent**, bekeken over de voorbije 3 jaar: 10.447€, met een minimum van 386€ tot maximum 50.000€ (de mediaan ligt op 8000€). Scenaristen in hoofdberoep ontvingen gemiddeld 11.931€, bij scenaristen in bijberoep wordt dat 8500€.

61% (N=37) ontving de voorbije 3 jaar **auteursrechten via collectief beheer**, het gaat hier over uitzendrechten, dvd-rechten, thuiskopierechten, kabelrechten etc. Gemiddeld ontvingen de respondenten 10.034€, met minima van 300€ tot maximum 50.000€. De mediaan ligt hier een stuk lager dan het gemiddelde: 4000€, hier zijn dus grote verschillen in de genoemde bedragen bij de respondenten. Scenaristen die werken voor soaps, telenovelles of (jeugd-)reeksen met veel heruitzendingen kunnen hier erg hoge bedragen ontvangen. Prestigereeksen bijvoorbeeld scoren op dit vlak veel minder goed. Scenaristen in hoofdberoep ontvingen jaarlijks gemiddeld 12.200€, tegenover 1.463€ bij scenaristen in bijberoep.

De uitbetaling van de auteursrechten via collectief beheer gebeurt door de beheersvennootschap waarbij de scenarist is aangesloten, zoals Sabam of deAuteurs. Sabam betaalt zijn leden jaarlijks, bij deAuteurs gebeurt dat maandelijks. De contracten tussen de beheersvennootschappen en de tv-zenders worden jaarlijks herbekeken, het hangt dus daar van af of bv. heruitzendingen goed betaald worden. Geïnterviewde scenaristen merken op dat de collectieve beheerders vooral voor acteurs zouden lobbyen, en dat de Scenaristengilde dus continu moet vechten voor het deel van de koek voor de scenaristen.

Auteursrechten in je als persoon, niet als vennootschap, waardoor er slechts 15% belasting op moet worden betaald. Als dit gunstige tarief zou veranderen, vrezen scenaristen voor een drastische terugval van hun inkomsten. De fiscaliteit van de auteursrechten is dus cruciaal voor de leefbaarheid van het vak.

³ Die stadia omvatten altijd min of meer: a) synopsis, b) treatment en beatsheet (het verder uitwerken van de synopsis), c) een scenische synopsis en d) de dialogen in 1 of 2 versies.

B. Subsidies en beurzen

41% van de respondenten (N=25) ontving de voorbije 3 jaar minimaal 1 keer een subsidie. Zij kregen gemiddeld 6.588€ per jaar (de mediaan ligt op 5000€). Scenaristen in hoofdberoep ontvingen de voorbije 3 jaar jaarlijks gemiddeld 9.458€, scenaristen in bijberoep 4.710€.

a) Tax shelter

De Tax shelter is een fiscale regeling die de productie van audiovisuele en cinematografische werken aanmoedigt. Hierdoor kan een vennootschap die in de productie van audiovisuele werken wenst te investeren, een vrijstelling krijgen van haar belastbare gereserveerde winst tot maar liefst 150% van de sommen die voor de productie zijn betaald. De wetgeving voorziet dat er slechts beperkte financiële risico's zijn voor de investeerders.⁴

Geïnterviewde scenaristen vrezen dat de sector ten dode opgeschreven zou zijn zonder de tax shelter. Er wordt immers enorm veel gemaakt in Vlaanderen, zeker voor zo'n kleine markt, en nagenoeg alle fictie maakt gebruik van deze fiscale regeling. Bovendien exporteert Vlaanderen zijn product niet, in tegenstelling tot bv. Scandinavische landen als Denemarken. Anderzijds vraagt men zich luidop af of er door de tax shelter niet vooral méér gemaakt wordt, in plaats van een hoger budget per productie te kunnen voorzien.

b) Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF)

Het Vlaams Audiovisueel Fonds is een cruciale organisatie in het Vlaamse fictielandschap. Zoals te lezen is op www.vaf.be, situeren hun concrete taken zich op volgende vier vlakken:

- Het toekennen van financiële steun aan en het begeleiden van audiovisuele creaties.
- Het verlenen van beurzen, het ondersteunen van opleidingsinitiatieven en het steunen of inrichten van ateliers.
- Het voeren van promotie voor de Vlaamse audiovisuele creatiesector.
- Het uitvoeren of uitbesteden van studies over het audiovisuele werkterrein.

Via het filmfonds, mediafonds, scenarioatelier en FilmLab⁵ kunnen audiovisuele creaties ondersteund worden. Het gaat hier over: een autonoom, op 1 scherm publiek vertoonbaar, audiovisueel werk, dat behoort tot de door het Fonds ondersteunde categorieën. Het VAF verleent steun aan de volgende categorieën van 'singles', m.a.w. op zich staande audiovisuele creaties: animatie, documentaire,

⁴ Zie http://financien.belgium.be/nl/ondernemingen/vennootschapsbelasting/belastingvoordelen/tax_shelter/

⁵ Het FilmLab is bedoeld voor audiovisuele creaties van filmische aard die zich onderscheiden door hun innovatief en/of atypisch karakter. Het FilmLab staat open voor projecten uit alle door het VAF ondersteunde categorieën (animatie, documentaire en fictie).

fictie en FilmLab. De steun kan aangevraagd worden voor scenario, ontwikkeling, productie en promotie.

Het **Filmfonds** is er voor aanvragen om scenariosteun, ontwikkelingssteun en productiesteun voor (middel)lange speelfilms in de categorieën animatie, documentaire en fictie. Scenariosteun is enkel van toepassing voor in aanvang majoritair Vlaamse projecten. De scenarist(en) krijgen zo de mogelijkheid om het scenario volledig uit te schrijven. De steun kan zowel aan natuurlijke als aan rechtspersonen worden toegekend. Een korte film kan geen scenariosteun krijgen. Voor een middellange film (26 t.e.m. 59 minuten) is er maximum 7.500€, bij een lange film (vanaf 60 minuten) wordt dat 12.500€. Een aanvraag voor scenariosteun in de categorie fictie is enkel ontvankelijk indien deze:

- ofwel vergezeld is van een intentiebrief vanwege een regisseur en/of producent die minstens reeds 1 audiovisueel project geregisseerd/geproduceerd heeft, dat professioneel werd gerealiseerd en gedistribueerd.
- ofwel afkomstig is van een auteur van wie minstens reeds 1 langspeelfilmscenario of 1 scenario voor een uur tv-drama of een tv-film werd verkocht of gerealiseerd.
- ofwel afkomstig is van een auteur die het Fonds kan aantonen dat hij een diploma hoger onderwijs (lange type) bezit met als specialisatie scenario.
- ofwel afkomstig is van een auteur die het scenarioatelier van het Fonds volledig heeft doorlopen.

Het **mediafonds** is er sinds 2010, en biedt steun aan tv-reeksen in de categorieën animatie, documentaire en fictie. Het moet gaan over kwalitatieve Vlaamse televisieproducties: producties in reeksvorm met een hoogwaardig artistiek gehalte, overwegend van Vlaamse origine en met een hoog potentieel bereik. Scenariosteun wordt aangevraagd door de scenarist, op voorwaarde dat er een ervaren, onafhankelijke producent aan het project is verbonden, ofwel door een ervaren, onafhankelijke producent. In beide gevallen dient er een interessebrief van één of meerdere omroeporganisaties voorgelegd te worden. Financiële inbreng van de zender is wenselijk maar niet verplicht in deze fase. Voor fictiereeksen is er een totaal budget van zo'n 4 miljoen €, voor animatiereeksen 1.2 miljoen € en voor documentairereeksen 1 miljoen €. Crossmediale audiovisuele afgeleiden van tv-reeksen, zoals koppelingen met het internet, sociale media, games en applicaties voor smartphones en tablets, kunnen ook ondersteund worden. Het maximumbedrag dat kan worden toegekend aan een crossmediaal pakket is 115.000 €.

Het **scenarioatelier** biedt veelbelovende scenaristen de kans om via individuele coaching hun scenario uit te diepen. Zes maanden lang zetten binnen- en buitenlandse professionelen zich in om

debuterende schrijvers individueel te helpen bij de ontwikkeling van hun script. Het scenarioatelier kent twee halfjaarlijkse cycli. De eerste cyclus loopt van januari tot juni. De tweede cyclus van juli tot december. In principe worden er telkens drie deelnemers geselecteerd. Kandideren voor en deelnemen aan het atelier is kosteloos. De geselecteerde deelnemers ontvangen een eenmalige kostendekkende stagebeurs onder de vorm van een scenariopremie van 6.000 € voor de ganse duur van het atelier. Het VAF staat bovendien in voor de kosten van de coaching. Tijdens de atelierperiode krijgt de deelnemer opdrachten van de coach op maat van het project. Deze moeten uitgewerkt worden tegen een bepaalde deadline. Daarop volgt telkens de feedback van de coach. Algemeen wordt getracht om naar het einde toe een first of second draft af te leveren, naargelang het schrijfritme van de deelnemer.

Sinds 2012 is er ook een **gamefonds**, dat tot doel heeft om de creatie van games door Vlaamse game-ontwikkelaars te stimuleren en financieel te ondersteunen. De ondersteuning is er voor serious games (ook in het kader van het leerplichtonderwijs) en entertainment games.

Tot slot zijn er ook aanvraagdossiers **gemengde commissie VAF/Nederlands Fonds voor de Film**. Het betreft films die geïnitieerd werden in Nederland of Vlaanderen, en dus 'majoritair' zijn in één van beide territoria. Het andere Fonds steunt dan in ondergeschikte orde, m.a.w. 'minoritair'. Voorwaarde voor indiening bij het 'minoritaire' Fonds is dat de film in zijn eigen territorium, dus van zijn plaatselijke, 'majoritaire' Fonds (VAF of NFF), reeds productiesteun ontving. Het is de 'minoritaire' coproducent die de aanvraag bij zijn Fonds indient. Voor het VAF is dat dus de Vlaamse coproducent die de 'minoritaire' aanvraag voor een 'majoritair' Nederlandse film indient.

De steun van het VAF wordt vooral gelinkt aan film en prestigefictie. Het behalen van een VAF-beurs kan daarom ook een soort kwaliteitslabel zijn naar andere opdrachtgevers toe.

Geïnterviewde scenaristen merken op dat een beurs niet betekent dat een scenarist méér krijgt, wel dat een project *kàn* worden gemaakt. Anderzijds zullen projecten die wel scenariosteun, maar geen productiesteun krijgen, wellicht toch niet gemaakt worden.

C. Prijzen en andere

Momenteel is er 1 prijs voor scenaristen waar een geldbedrag aan vasthangt: de Visser-Neerlandiaprijs.⁶ Het Algemeen-Nederlands Verbond (ANV) organiseert dit jaar in samenwerking met het Netwerk Scenarioschrijvers en de Scenaristengilde voor de derde maal een wedstrijd voor een scenario voor een nog te produceren speelfilm in de Nederlandse taal. De winnaar wordt beloond met een prijs waaraan een bedrag van 10.000 € is verbonden. Daarnaast is een bedrag van 5.000 € beschikbaar voor de genomineerden.

Sinds 2009 rijkt de Scenaristengilde jaarlijks De Scenarioprijs uit, een prijs van en voor scenaristen. Het bijzondere van de Scenarioprijs is dat de leden van de Scenaristengilde niet op het afgewerkte product – de film – stemmen. Hier is geen geldprijs aan verbonden.

In 2013 reikte Het Filmfestival Oostende voor de derde keer de Ensors uit, waarin een categorie Beste Scenario zit⁷ en Sabam heeft een tweejaarlijkse award voor eigen leden, goed voor 2500€.

Over de Vlaamse Televisiesterren zijn de meningen verdeeld; velen vinden dat er een televisiester zou moeten komen voor *beste scenario*. Anderen vragen zich af waar de grens ligt, moeten er dan ook geen sterren zijn voor bijvoorbeeld *beste regie*, *beste muziek* etc.?

2 scenaristen uit het onderzoek ontvingen de voorbije 3 jaar een prijs, goed voor gemiddeld 1.800€ per jaar.

23% van de respondenten heeft ook bronnen van inkomsten uit andere werkzaamheden gerelateerd aan het scenariowerk, zoals lesgeven in hun vakgebied d.m.v. workshops, lezingen etc. Lezingen zijn echter niet meteen een standaard nevenactiviteit voor scenaristen, in tegenstelling tot bv. auteurs. Gastdocentschap komt wel regelmatig voor. De voorbije 3 jaar ontvingen de scenaristen uit het onderzoek gemiddeld 3.168€ per jaar (met minima van 250€ tot maximum 13.000€, de mediaan ligt op 1050€). Scenaristen in hoofdberoep ontvingen jaarlijks gemiddeld 4.750€, scenaristen in bijberoep gemiddeld 1.100€.

⁶ Zie <http://www.anv.nl/visser-neerlandia-prijzen/>

⁷ Zie <http://ffo.lcp.be/Ensors/default.aspx?pg=4815&id=1564>

3.3.2 Andere bronnen van inkomsten

31% heeft geen andere bronnen van inkomsten naast het scenariowerk. De andere 69% duidde gemiddeld 1,1 andere bronnen van inkomsten aan. **Ander vergoed werk**, vooral in het onderwijs en de privé-sector, was de voorbije 3 jaar een bron van inkomsten voor 49% van de respondenten. Gemiddeld ontvingen zij 21.333€ per jaar (de mediaan ligt op 15.000€). 13% rekt op het inkomen van hun partner.⁸

Grafiek 11: Welke bronnen van inkomsten hebt u, naast uw scenariowerk? (meerdere antwoorden mogelijk, gemiddeld 1,1 antwoorden opgegeven)

Bij de scenaristen met partner, staat 39% in voor de helft of meer van het gezinsinkomen. Volgens geïnterviewde scenaristen zou deze balans over een vijftal jaar weer kunnen omslaan als hun inkomsten in dalende lijn gaan; het inkomen van de partner wordt dan weer belangrijker.

Tabel 1: Wat is het aandeel van uw persoonlijk inkomen in uw totaal gemiddeld gezinsinkomen?

	< 30%	30 tot 50%	50 tot 75%	75 tot 100%	Non-respons
Alleenstaand, zonder kinderen ten laste	-	-	-	9	1
Alleenstaand, met kind(eren) ten laste	-	-	-	3	1
Gehuwd / samenwonend, zonder kinderen ten laste	3	7	5	1	1
Gehuwd / samenwonend, met kind(eren) ten laste	-	10	13	5	2
Totaal	3 (5%)	17 (28%)	18 (29,5%)	18 (29,5%)	5 (8%)

⁸ In de vorige fases van dit onderzoek bleek dat de keuze om (voltijds) auteur/vertaler/illustrator te zijn vaak zowel emotioneel als financieel ondersteund wordt door een partner met een stabiel inkomen.

3.3.3 Overzicht

De cijfers in onderstaande tabel verwijzen naar wat de scenaristen uit ons onderzoek daadwerkelijk gefactureerd/ontvangen hebben voor hun opdrachten, niet over netto bedragen na aftrek van belastingen etc. Als we het gemiddeld inkomen bekijken van een scenarist die honoraria ontvangt, maar ook auteursrechten, subsidies en inkomsten uit werkzaamheden gelinkt aan het scenarioschrijven (zoals lezingen), dan ontvangt hij/zij daarvoor gemiddeld 4.529€ per maand. Het is uiteraard niet zo dat elke scenarist gesubsidieerd wordt; zonder die steun ontvangt een scenarist gemiddeld 3.980€ per maand (let wel: dit is het ontvangen bedrag, vóór aftrek van belastingen).

Een scenarist in hoofdberoep ontvangt volgens onze respondenten gemiddeld 6.127€ per maand voor haar of zijn scenariowerk, weliswaar mét subsidie, zonder is dat gemiddeld 5.339€. In bijberoep wordt dat 2.139€ per maand, of 1.747€ zonder subsidie.

Rij 1 & 2 (honorarium & auteursrechten producent) kunnen samengeteld worden als het bedrag dat de scenarist factureert. Volgens sommige geïnterviewde scenaristen lijkt het gemiddeld ontvangen subsidiebedrag (6.588€) vrij hoog. Wanneer de eerste 3 rijen van onderstaande tabel goed zijn (honorarium & auteursrechten), zou die vierde rij (beurzen) sowieso wat lager liggen. Anderzijds is het niet onrealistisch dat men bv. om de 2 jaar een scenariosteun van het Filmfonds ontvangt, goed voor 12.500 €.

Gekeken naar onderstaande tabel is de helft van het inkomen van scenaristen gebaseerd op inkomsten met lage belasting: beurzen en auteursrechten. Zoals eerder vermeld is de fiscaliteit van de auteursrechten dus enorm belangrijk, zonder die regeling zouden de bedragen in de tweede en derde rij véél lager liggen.

Tabel 2: Wat waren uw gemiddelde ontvangsten uit scenariowerk de voorbije 3 jaar? (in euro per jaar)

	Scenaristen (N=61)	Scenaristen in hoofdberoep (N=28)	Scenaristen in bijberoep (N=6)
Honorarium / fee ⁹	24.110	35.183	9.900
Auteursrechten via producent ¹⁰	10.447	11.931	8.500
Auteursrechten via collectief beheer ¹¹	10.034	12.200	1.463
Subsidies en beurzen ¹²	6.588	9.458	4.710
Andere (lezingen, lesgeven) ¹³	3.168	4.750	1.100
Som jaarlijkse gemiddelde ontvangsten	54.347	73.522	25.673
Maandelijks gemiddelde ontvangsten met subsidie	4.529	6.127	2.139
Maandelijks gemiddelde ontvangsten zonder subsidie	3.980	5.339	1.747

Scenaristen die nog andere beroepsactiviteiten hebben (N=30), ontvingen voor dat werk gemiddeld 21.333€ per jaar. Bij respondenten die hun scenariowerk in hoofdberoep uitoefenen wordt dat 12.775€, bij scenaristen in bijberoep 52.233€.

Tabel 3: Wat waren uw gemiddelde ontvangsten uit ander werk de voorbije 3 jaar? (in euro per jaar)

	Scenaristen (N=30)	Scenaristen in hoofdberoep (N=8)	Scenaristen in bijberoep (N=6)
Ander vergoed werk	21.333	12.775	52.233

3.3.4 Meest opvallende cijfers

51% van de respondenten uit het onderzoek kan naar eigen zeggen rondkomen met de inkomsten uit scenariowerk. Bij diegenen die niet kunnen rondkomen met scenario-inkomsten, zegt 70% dat wel te willen.

⁹ 80% van de respondenten (N=49) gaf een gemiddeld honorarium op.

¹⁰ 74% van de respondenten (N=45) gaf een gemiddeld ontvangen bedrag auteursrechten via producent op.

¹¹ 61% van de respondenten (N=37) gaf een gemiddeld ontvangen bedrag auteursrechten via collectief beheer op.

¹² 41% van de respondenten (N=25) gaven een gemiddeld ontvangen subsidiebedrag.

¹³ 23% van de respondenten (N=14) gaf een inkomen op uit andere werkzaamheden gelinkt aan het scenarioschrijven.

70% hanteert min of meer hetzelfde tarief als 3 jaar geleden. 38% merkt een stijging in hun inkomsten tegenover 3 jaar geleden, terwijl 20% een hoger tarief hanteert.

Er bestaat een modelcontract, maar dit zou volgens geïnterviewde scenaristen onvoldoende afgestemd zijn op de sector. Exploitatievormen zoals video on demand zijn daar bijvoorbeeld (nog) niet in opgenomen.

Er is niet meteen sprake van druk om opdrachten voor een té laag tarief te aanvaarden. (Beginnende) scenaristen kunnen bij collega's terecht voor de gangbare tarieven, en ook zenders en productiehuisen kennen deze bedragen. De manier van honoreren hangt af van project tot project; er kan met een dagprijs of maandprijs gewerkt worden, of met een eenmalige projectprijs.

Honorarium

80% van de respondenten gaf hun gemiddeld jaarlijks inkomen op uit honorarium van de voorbije 3 jaar: zij ontvingen jaarlijks gemiddeld 24.110€ (minimum 220€ tot maximum zo'n 80.000€, mediaan op 20.000€). Bij scenaristen in hoofdberoep wordt dat 35.183€, bij scenaristen in bijberoep 9.900€.

Auteursrechten via producent

41% van de deelnemende scenaristen gaf een gemiddeld ontvangen jaarlijks bedrag voor auteursrechten via producent, bekeken over de voorbije 3 jaar: 10.447€ (minimum 386€ tot maximum 50.000€, mediaan 8000€). Scenaristen in hoofdberoep ontvingen gemiddeld 11.931€, in bijberoep wordt dat 8.500€.

Auteursrechten via collectief beheer

61% ontving de voorbije 3 jaar auteursrechten via collectief beheer (uitzendrechten, dvd-rechten, thuiskopierechten, kabelrechten etc.). Gemiddeld ontvingen de respondenten 10.034€, met minima van 300€ tot maximum 50.000€. De mediaan ligt hier een stuk lager dan het gemiddelde, op 4.000€, wat wil zeggen dat er hier toch grote uitschieters zijn. Scenaristen die werken voor soaps, telenovelles of (jeugd-)reeksen met veel heruitzendingen kunnen hier erg hoge bedragen ontvangen. Scenaristen in hoofdberoep ontvingen jaarlijks gemiddeld 12.200€, tegenover 1.463€ bij scenaristen in bijberoep.

Subsidies en beurzen

41% van de respondenten ontving de voorbije 3 jaar minimaal 1 keer een subsidie, goed voor gemiddeld 6.588€ per jaar. Dit gemiddelde bedrag kan bijvoorbeeld gelinkt worden aan een tweejaarlijkse scenariosteun van het VAF Filmfonds (12.500€).

Het **Vlaams Audiovisueel Fonds** (VAF) ondersteunt audiovisuele creaties via het filmfonds, mediafonds, scenarioatelier en FilmLab. De steun kan aangevraagd worden voor scenario, ontwikkeling, productie en promotie.

Het **Filmfonds** is er voor aanvragen om scenariosteun, ontwikkelingssteun en productiesteun voor (middel)lange speelfilms in de categorieën animatie, documentaire en fictie. Voor een middellange film (26 t.e.m. 59 minuten) is er maximum 7.500€, bij een lange film (vanaf 60 minuten) wordt dat 12.500€.

Het **mediafonds** is er sinds 2010, en biedt steun aan tv-reeksen in de categorieën animatie, documentaire en fictie. Voor fictiereeksen is er een totaal budget van zo'n 4 miljoen €, voor animatiereeksen 1.2 miljoen € en voor documentairereeksen 1 miljoen €. Crossmediale audiovisuele afgeleiden van tv-reeksen, zoals koppelingen met het internet, sociale media, games en applicaties voor smartphones en tablets, kunnen ook ondersteund worden. Het maximumbedrag dat kan worden toegekend aan een crossmediaal pakket is 115.000 €.

Het **scenarioatelier** biedt veelbelovende scenaristen de kans om via individuele coaching hun scenario uit te diepen. Zes maanden lang zetten binnen- en buitenlandse professionals zich in om debuterende schrijvers individueel te helpen bij de ontwikkeling van hun script. De geselecteerde deelnemers ontvangen een eenmalige kostendekkende stagebeurs onder de vorm van een scenariopremie van 6.000 € voor de ganse duur van het atelier.

Sinds 2012 is er ook een **gamefonds**, dat tot doel heeft om de creatie van games door Vlaamse game-ontwikkelaars te stimuleren en financieel te ondersteunen. De ondersteuning is er voor serious games (ook in het kader van het leerplichtonderwijs) en entertainment games.

De steun van het VAF wordt vooral gelinkt aan film en prestigefictie. Het behalen van een VAF-beurs kan daarom ook een soort kwaliteitslabel zijn naar andere opdrachtgevers toe.

Geïnterviewde scenaristen merken op dat een beurs niet betekent dat een scenarist méér krijgt, wel dat een project kan worden gemaakt. Anderzijds zullen projecten die wel scenariosteun, maar geen productiesteun krijgen, wellicht toch niet gemaakt worden.

De **tax shelter**, een fiscale regeling die de productie van audiovisuele en cinematografische werken aanmoedigt, is broodnodig voor de sector, benadrukken geïnterviewde scenaristen. Er wordt immers enorm veel gemaakt in Vlaanderen, zeker voor zo'n kleine markt en nagenoeg alle fictie maakt gebruik van deze fiscale regeling. Het is echter niet dóór de tax shelter dat er veel fictie gemaakt wordt, wel dankzij – maar meer nog dan dat is het mediafonds belangrijk.

Prijzen en andere bronnen van inkomsten

Momenteel is er 1 prijs voor scenaristen waar een geldbedrag aan vasthangt (10.000 € voor de winnaar, 5.000€ voor de genomineerden): de Visser-Neerlandiaprijs, die een scenario voor een nog te produceren speelfilm in de Nederlandse taal bekroont. Sinds 2009 rijkt de Scenaristengilde jaarlijks De Scenarioprijs uit, een prijs van en voor scenaristen. Het bijzondere van de Scenarioprijs is dat de leden van de Scenaristengilde niet op het afgewerkte product – de film – stemmen. Hier is geen geldprijs aan verbonden. In 2013 reikte Het Filmfestival Oostende voor de derde keer de Ensors uit, waarin een categorie Beste Scenario zit¹⁴ en Sabam heeft een tweejaarlijkse award voor eigen leden, goed voor 2500€.

2 scenaristen uit het onderzoek ontvingen de voorbije 3 jaar een prijs, goed voor gemiddeld 1.800€ per jaar.

23% van de respondenten heeft ook bronnen van inkomsten uit andere werkzaamheden gerelateerd aan het scenariowerk, zoals lesgeven in hun vakgebied d.m.v. workshops, lezingen etc. Lezingen zijn echter niet meteen een standaard nevenactiviteit voor scenaristen, in tegenstelling tot bv. auteurs. Gastdocentschap komt wel regelmatig voor. De voorbije 3 jaar ontvingen de scenaristen uit het onderzoek gemiddeld 3.168€ per jaar.

¹⁴ Zie <http://ffo.lcp.be/Ensors/default.aspx?pg=4815&id=1564>

Overzicht

De genoemde cijfers verwijzen naar wat de scenaristen uit ons onderzoek **daadwerkelijk gefactureerd/ontvangen hebben voor hun opdrachten, niet over netto bedragen na aftrek van belastingen etc.** Gemiddeld heeft een scenarist uit ons onderzoek een inkomen van 4.529 € per maand uit haar of zijn scenariowerk (honoraria + auteursrechten + subsidies + overige inkomsten uit werkzaamheden gelinkt aan scenarioschrijven), zonder subsidie wordt dat 3.980€ per maand. Een scenarist in hoofdberoep ontvangt volgens onze respondenten gemiddeld 6.127€ per maand voor haar of zijn scenariowerk, of 5.339€ zonder subsidie. In bijberoep wordt dat 2.139€ netto per maand, of 1.747€ zonder subsidie. De helft van het inkomen van scenaristen is gebaseerd op inkomsten met lage belasting: beurzen en auteursrechten. Zoals eerder vermeld is de fiscaliteit van de auteursrechten dus enorm belangrijk.

Scenaristen die nog andere beroepsactiviteiten hebben (N=30), ontvingen voor dat werk gemiddeld 21.333€ per jaar. Bij respondenten die hun scenariowerk in hoofdberoep uitoefenen wordt dat 12.775€, bij scenaristen in bijberoep 52.233€.

Geïnterviewde scenaristen bevestigen dat, als je werkt hebt, het haalbaar is rond te komen – in tegenstelling tot bv. auteurs van literair werk. Zeker na de aspirant-fase is er loon naar werken. Het is een van de enige “schrijfbranches” waar veel geld in omgaat en de inkomsten staan – in tegenstelling tot bij auteurs – los van de verkoop van het werk. Het inkomen van scenaristen zal dus altijd hoger liggen dan dat van literaire auteurs, maar een aantal scenaristen merkt op dat een auteur schrijft wat hij wil schrijven, terwijl een scenarist (bijna altijd) werkt voor een zender/productiehuis.

4 BESLUIT

4.1 Meest opvallende cijfers

PROFIEL VAN DE SCENARISTEN

De scenaristen uit dit onderzoek zijn voornamelijk mannelijk (79%), en meestal tussen de 25 en 44 jaar. 70% volgde een opleiding aan de universiteit, veelal in een audiovisuele richting. De bestaande opleidingen zouden echter niet voldoende toegespitst zijn op de markt.

76% heeft een partner, 48% heeft ook een of meer kinderen ten laste. Er zijn ook 7% alleenstaande scenaristen met kind(eren) ten laste, een gezinssituatie die in de vorige fasen van dit onderzoek niet voorkwam.

90% van de respondenten is actief als scenarist, zij bekomen hun opdrachten meestal door zelf proactief in het veld te staan en een actief netwerk te onderhouden. Gemiddeld zijn de respondenten zo'n 10 jaar aan de slag. De lengte van de loopbaan is rechtstreeks gelinkt aan de leeftijd van de scenaristen, men begint dus niet op latere leeftijd aan dit vak.

Gemiddeld maken de respondenten scenario's voor 2 verschillende genres, vooral tv-fictie en film. De helft van de scenaristen uit dit onderzoek (54%) benoemt tv-fictie als primair genre, 34% werkt in hoofdzaak aan film. Het schrijven voor allerhande games lijkt een sterk groeiende markt.

Tv-zenders en productiehuisen zijn de belangrijkste opdrachtgevers. 36% van de respondenten werkte al voor tv-zenders, 74% voor productiehuisen. Er bestaat echter wel een doembeeld over de toekomst: er ligt nog veel op het schap bij zenders en productiehuisen en bovendien zijn de reclame-inkomsten gedaald door uitgesteld tv-kijken. Die inkomsten zijn nodig om nieuwe producties te kunnen maken.

De **Scenaristengilde**, de beroeps- en belangenvereniging van alle scenaristen in Vlaanderen, telt zo'n 120 leden, waarvan naar schatting een vijftigtal momenteel actief zijn als scenarist. 72% van de respondenten is lid bij de Scenaristengilde, bijna iedereen ervaart dit lidmaatschap positief. Bij diegenen die geen lid zijn, overweegt 65% om zich aan te sluiten.

PROFESSIELE ACTIVITEITEN

62% van de respondenten heeft **andere beroepsactiviteiten** naast het scenariowerk, 36% beoefent dit ander werk in hoofdberoep. Geïnterviewde scenaristen hebben niet veel zicht op deze groep

mensen; de actieve groep scenaristen werkt voornamelijk als zelfstandige in hoofdberoep, net als 49% van de respondenten. 10% werkt als zelfstandige in bijberoep, een opvallend laag cijfer. Geïnterviewde scenaristen bevestigen dat dit geen interessant statuut is voor hun werk; met moet snel en efficiënt – en dus voltijds – kunnen werken. Werken met interim-contracten is vooral interessant voor scenaristen die aan het begin van hun carrière staan.

Inkomsten uit auteursrechten op scenariowerk blijven belast aan 15%, mits deze inkomsten lager zijn dan 54.890€ per jaar. 16% maakt gebruik van deze regeling, die alleen voor natuurlijke personen geldt, niet voor vennootschappen.

INKOMSTEN

51% van de respondenten uit het onderzoek kan naar eigen zeggen rondkomen met de inkomsten uit scenariowerk. Bij diegenen die niet kunnen rondkomen met scenario-inkomsten, zegt 70% dat wel te willen.

70% hanteert min of meer hetzelfde tarief als 3 jaar geleden. 38% merkt een stijging in hun inkomsten tegenover 3 jaar geleden, terwijl 20% een hoger tarief hanteert.

Er bestaat een modelcontract, maar dit zou volgens geïnterviewde scenaristen onvoldoende afgestemd zijn op de sector. Exploitatievormen zoals video on demand zijn daar bijvoorbeeld (nog) niet in opgenomen.

Er is niet meteen sprake van druk om opdrachten voor een té laag tarief te aanvaarden. (Beginnende) scenaristen kunnen bij collega's terecht voor de gangbare tarieven, en ook zenders en productiehuisen kennen deze bedragen. De manier van honoreren hangt af van project tot project; er kan met een dagprijs of maandprijs gewerkt worden, of met een eenmalige projectprijs.

Honorarium

80% van de respondenten gaf hun gemiddeld jaarlijks inkomen op uit honorarium van de voorbije 3 jaar: zij ontvingen jaarlijks gemiddeld 24.110€ (minimum 220€ tot maximum zo'n 80.000€, mediaan op 20.000€). Bij scenaristen in hoofdberoep wordt dat 35.183€, bij scenaristen in bijberoep 9.900€.

Auteursrechten via producent

41% van de deelnemende scenaristen gaf een gemiddeld ontvangen jaarlijks bedrag voor auteursrechten via producent, bekeken over de voorbije 3 jaar: 10.447€ (minimum 386€ tot maximum 50.000€, mediaan 8000€). Scenaristen in hoofdberoep ontvingen gemiddeld 11.931€, in bijberoep wordt dat 8.500€.

Auteursrechten via collectief beheer

61% ontving de voorbije 3 jaar auteursrechten via collectief beheer (uitzendrechten, dvd-rechten, thuishopierechten, kabelrechten etc.). Gemiddeld ontvingen de respondenten 10.034€, met minima van 300€ tot maximum 50.000€. De mediaan ligt hier een stuk lager dan het gemiddelde, op 4.000€, wat wil zeggen dat er hier toch grote uitschieters zijn. Scenaristen die werken voor soaps, telenovelles of (jeugd-)reeksen met veel heruitzendingen kunnen hier erg hoge bedragen ontvangen. Scenaristen in hoofdberoep ontvingen jaarlijks gemiddeld 12.200€, tegenover 1.463€ bij scenaristen in bijberoep.

Subsidies en beurzen

41% van de respondenten ontving de voorbije 3 jaar minimaal 1 keer een subsidie, goed voor gemiddeld 6.588€ per jaar. Dit gemiddelde bedrag kan bijvoorbeeld gelinkt worden aan een tweejaarlijkse scenariosteun van het VAF Filmfonds (12.500€).

Het **Vlaams Audiovisueel Fonds** (VAF) ondersteunt audiovisuele creaties via het filmfonds, mediafonds, scenarioatelier en FilmLab. De steun kan aangevraagd worden voor scenario, ontwikkeling, productie en promotie.

Het **Filmfonds** is er voor aanvragen om scenariosteun, ontwikkelingssteun en productiesteun voor (middel)lange speelfilms in de categorieën animatie, documentaire en fictie. Voor een middellange film (26 t.e.m. 59 minuten) is er maximum 7.500€, bij een lange film (vanaf 60 minuten) wordt dat 12.500€.

Het **mediafonds** is er sinds 2010, en biedt steun aan tv-reeksen in de categorieën animatie, documentaire en fictie. Voor fictiereeksen is er een totaal budget van zo'n 4 miljoen €, voor animatiereeksen 1.2 miljoen € en voor documentairereeksen 1 miljoen €. Crossmediale audiovisuele afgeleiden van tv-reeksen, zoals koppelingen met het internet, sociale media, games en applicaties voor smartphones en tablets, kunnen ook ondersteund worden. Het maximumbedrag dat kan worden toegekend aan een crossmediaal pakket is 115.000 €.

Het **scenarioatelier** biedt veelbelovende scenaristen de kans om via individuele coaching hun scenario uit te diepen. Zes maanden lang zetten binnen- en buitenlandse professionals zich in om debuterende schrijvers individueel te helpen bij de ontwikkeling van hun script. De geselecteerde deelnemers ontvangen een eenmalige kostendekkende stagebeurs onder de vorm van een scenariopremie van 6.000 € voor de ganse duur van het atelier.

Sinds 2012 is er ook een **gamefonds**, dat tot doel heeft om de creatie van games door Vlaamse game-ontwikkelaars te stimuleren en financieel te ondersteunen. De ondersteuning is er voor serious games (ook in het kader van het leerplichtonderwijs) en entertainment games.

De steun van het VAF wordt vooral gelinkt aan film en prestigefictie. Het behalen van een VAF-beurs kan daarom ook een soort kwaliteitslabel zijn naar andere opdrachtgevers toe.

Geïnterviewde scenaristen merken op dat een beurs niet betekent dat een scenarist méér krijgt, wel dat een project *kàn* worden gemaakt. Anderzijds zullen projecten die wel scenariosteun, maar geen productiesteun krijgen, wellicht toch niet gemaakt worden.

De **tax shelter**, een fiscale regeling die de productie van audiovisuele en cinematografische werken aanmoedigt, is broodnodig voor de sector, benadrukken geïnterviewde scenaristen. Er wordt immers enorm veel gemaakt in Vlaanderen, zeker voor zo'n kleine markt en nagenoeg alle fictie maakt gebruik van deze fiscale regeling. Het is echter niet *dóór* de tax shelter dat er veel fictie gemaakt wordt, wel dankzij – maar meer nog dan dat is het mediafonds belangrijk.

Prijzen en andere bronnen van inkomsten

Momenteel is er 1 prijs voor scenaristen waar een geldbedrag aan vasthangt (10.000 € voor de winnaar, 5.000€ voor de genomineerden): de Visser-Neerlandiaprijs, die een scenario voor een nog te produceren speelfilm in de Nederlandse taal bekroont. Sinds 2009 rijkt de Scenaristengilde jaarlijks De Scenarioprijs uit, een prijs van en voor scenaristen. Het bijzondere van de Scenarioprijs is dat de leden van de Scenaristengilde niet op het afgewerkte product – de film – stemmen. Hier is geen geldprijs aan verbonden. In 2013 reikte Het Filmfestival Oostende voor de derde keer de Ensors uit, waarin een categorie Beste Scenario zit¹⁵ en Sabam heeft een tweejaarlijkse award voor eigen leden, goed voor 2500€.

2 scenaristen uit het onderzoek ontvingen de voorbije 3 jaar een prijs, goed voor gemiddeld 1.800€ per jaar.

23% van de respondenten heeft ook bronnen van inkomsten uit andere werkzaamheden gerelateerd aan het scenariowerk, zoals lesgeven in hun vakgebied d.m.v. workshops, lezingen etc. Lezingen zijn echter niet meteen een standaard nevenactiviteit voor scenaristen, in tegenstelling tot bv. auteurs. Gastdocentschap komt wel regelmatig voor. De voorbije 3 jaar ontvingen de scenaristen uit het onderzoek gemiddeld 3.168€ per jaar.

Overzicht

De genoemde cijfers verwijzen naar wat de scenaristen uit ons onderzoek **daadwerkelijk gefactureerd/ontvangen hebben voor hun opdrachten, niet over netto bedragen na aftrek van belastingen etc.** Gemiddeld heeft een scenarist uit ons onderzoek een inkomen van 4.529 € per maand uit haar of zijn scenariowerk (honoraria + auteursrechten + subsidies + overige inkomsten uit

¹⁵ Zie <http://ffo.lcp.be/Ensors/default.aspx?pg=4815&id=1564>

werkzaamheden gelinkt aan scenarioschrijven), zonder subsidie wordt dat 3.980€ per maand. Een scenarist in hoofdberoep ontvangt volgens onze respondenten gemiddeld 6.127€ per maand voor haar of zijn scenariowerk, of 5.339€ zonder subsidie. In bijberoep wordt dat 2.139€ netto per maand, of 1.747€ zonder subsidie. De helft van het inkomen van scenaristen is gebaseerd op inkomsten met lage belasting: beurzen en auteursrechten. Zoals eerder vermeld is de fiscaliteit van de auteursrechten dus enorm belangrijk.

Scenaristen die nog andere beroepsactiviteiten hebben (N=30), ontvingen voor dat werk gemiddeld 21.333€ per jaar. Bij respondenten die hun scenariowerk in hoofdberoep uitoefenen wordt dat 12.775€, bij scenaristen in bijberoep 52.233€.

Geïnterviewde scenaristen bevestigen dat, als je werkt hebt, het haalbaar is rond te komen – in tegenstelling tot bv. auteurs van literair werk. Zeker na de aspirant-fase is er loon naar werken. Het is een van de enige “schrijfbranches” waar veel geld in omgaat en de inkomsten staan – in tegenstelling tot bij auteurs – los van de verkoop van het werk. Het inkomen van scenaristen zal dus altijd hoger liggen dan dat van literaire auteurs, maar een aantal scenaristen merkt op dat een auteur schrijft wat hij wil schrijven, terwijl een scenarist (bijna altijd) werkt voor een zender/productiehuis.

4.2 Aanbevelingen voor beleid en taken voor VAV en de Scenaristengilde

- ❖ De voorbije jaren is er sprake van een hausse voor scenaristen, men is zich daar goed van bewust en er is een zeker doembeeld over de toekomst. Die bezorgdheid over de toekomst vertaalt zich vooral in het willen behouden van de verworven rechten, en dus een status quo van de huidige situatie. Er is dus geen vraag naar extra's, wel naar behoud van de situatie: het mediafonds, de fiscaliteit van de auteursrechten en de tax shelter zijn verworven rechten die cruciaal zijn voor de leefbaarheid van het vak.
- ❖ Het enige pijnpunt dat ter sprake komt is de opleiding; men mist een degelijke scenario-opleiding die voldoende voorbereidt op de markt.

5 LIJST GRAFIEKEN EN TABELLEN

- Grafiek 1: Wat is uw leeftijd?
- Grafiek 2: Wat is uw opleidingsniveau?
- Grafiek 3: Wat is uw gezinssituatie?
- Grafiek 4: Voor welke genres maakt u scenario's? (meerdere antwoorden mogelijk, gemiddeld 2 antwoorden opgegeven)
- Grafiek 5: Wie waren de voorbije 5 jaar uw belangrijkste opdrachtgevers?
- Grafiek 6: Oefent u nog andere betaalde beroepsactiviteiten uit naast uw scenariowerk?
- Grafiek 7: Onder welk sociaal statuut beoefent u uw scenariowerk?
- Grafiek 8: Volstaat uw inkomen uit uw scenariowerk om rond te komen?
- Grafiek 9: Hoe is uw tarief voor scenario-opdrachten geëvolueerd de voorbije 3 jaar?
- Grafiek 10: Hoe zijn uw inkomsten uit uw scenariowerk geëvolueerd de voorbije 3 jaar?
- Grafiek 11: Welke bronnen van inkomsten hebt u, naast uw scenariowerk? (meerdere antwoorden mogelijk, gemiddeld 1,1 antwoorden opgegeven)
- Tabel 1: Wat is het aandeel van uw persoonlijk inkomen in uw totaal gemiddeld gezinsinkomen?
- Tabel 2: Wat waren uw gemiddelde ontvangsten uit scenariowerk de voorbije 3 jaar? (in euro per jaar)
- Tabel 3: Wat waren uw gemiddelde ontvangsten uit ander werk de voorbije 3 jaar? (in euro per jaar)

6 BRONVERMELDING

Internetreferenties

- ❖ Algemeen-Nederlands verbond
<http://www.anv.nl/visser-neerlandia-prijzen/>
- ❖ Federale Overheidsdienst Financiën
http://financien.belgium.be/nl/ondernemingen/vennootschapsbelasting/belastingvoordelen/tax_shelter/
- ❖ Filmfestival Oostende
<http://ffo.lcp.be/Ensors/default.aspx?pg=4815&id=1564>
- ❖ Scenaristengilde
<http://www.scenaristengilde.be>
- ❖ Vlaams Audiovisueel Fonds
www.vaf.be

Vlaamse Auteursvereniging
Te Boelaerlei 37
2140 Borgerhout
T: +32 3 287 66 97
F: +32 3 281 22 40
www.auteursvereniging.be
info@auteursvereniging.be